

Dotkněme se teď jednotlivých blahoslavenství. První jsme už otevřeli: „Blaze chudým v duchu, neboť jejich je království nebeské.“ Upřesni, co znamená to, „chudým v duchu“?

Jeruzalémská bible zde překládá: „Kdo mají duši chudáka“. V té největší hloubce to opravdu znamená ty, kdo nejsou zasyceni a naplnění ničím stvořeným, ale na své naplnění stále čekají a touží po něm. Na této zemi je chudým v duchu ten, kdo věrně zachovává první přikázání Desatera: „V jednoho Boha věřiti budeš.“ Takový člověk si nezaplní to první místo ničím jiným, protože ví, že patří Bohu. Jenomže patřit Bohu je těžké. Často to znamená i určitou vyprázdňenost života, nejistotu, ba i pocit ztracenosti, protože Bůh není snadno uchopitelný našimi kategoriemi myšlení. P. Ondok tomu říkal „kreativní nejistota“. Je tu nějaká potřeba – já potřebuji Boha a nestydím se za to, není to nedostatek, ale podstatný rys člověka. Důležité přitom je, že nejsem zaplněn sám sebou, nejsem okouzlen sebou, ani svou kariérou, ani svými schopnostmi. Nejsem zaplněn ani přehnanou starostlivostí o své nejbližší, protože ani oni nejsou objekty mé starostlivosti, nýbrž jsou spolu se mnou na cestě k Bohu. Nejsem zcela nasycen ani svou prací, byť by byla zajímavá. Pořád je ve mně prázdné místo, které je privilegovaně určeno pouze Pánu Ježíši. Chudoba v duchu je vlastně synonymem pokory. Pokorný je takový člověk, který si je vědom toho, že nemá sebe sama v rukou, a proto může být obdarován. A právě v tom spočívá podstata oné chudoby v duchu: Že mohu být obdarován, že jdu k Bohu s prázdnými rukama, že ještě umím prosit (přičemž mé prošení není nedůstojné hrbení se, ale vzpřímená pravda o mně a Bohu, má prosba je podstatným vyjádřením mého vztahu k Bohu) a jsem schopen s důvěrou očekávat naplnění od Boha.

Jak s tím potom souvisí zaslíbení, že nebeské království patří právě takovým lidem?

To je ten paradox. Jelikož zde na zemi nemám nic, mohu dostat všechno. Pokud se mé srdce neproměnilo v rezavý kus plechu, neboť přestalo dýchat a strnulo v upnutí se na něco dílčího, má stále schopnost přijmout Boha. Nebeské království nemohu mít

či vlastnit jako část svého majetku. Bůh netvoří jen nějakou oblast našeho života, Bůh je životem, možností života jako takového.

Takže nebeské království je šifra pro samotného Boha?

Já bych řekl, že je to šifra pro způsob našeho přebývání s Bohem.

Druhé blahoslavenství zní: „Blaze těm, kdo pláčou, neboť oni budou potěšeni.“ Proč pláčou?

Zde žádný konkrétní důvod pláče uveden není, ale pravděpodobně jde o pláč jako výraz srdce, postoj ke světu, k lidem a k Bohu. Vlastně se zde ještě rozvíjí téma chudoby v duchu. Dokonce se dá říci, že první tři blahoslavenství jsou rozvinutím jednoho tématu: pokory člověka před Bohem. Když to trochu zjednodušíme, můžeme říci, že pláč má dvě podoby:

V té první mohu plakat, protože situace má či situace mých blízkých, světa i přírody je těžká. Mohu oplakávat ztráty a lidské utrpení. Tento pláč vychází z lásky ke světu a lidem, ze soucitu a propojení. Vyjadřuje, že jsme nepozbyli schopnost rozlišovat a že někde v nás je vědomí o tom, jak by věci měly být. Je výrazem i určité bezmoci, hořkého vědomí, že nedokážu vždy pomoci. Projevuje se v něm srdce, které touží po dobru, tuší je, ale vidí, jak je pro mnohé nedosažitelné. Pláču, protože vnímám nějaký nedostatek, nějaké utrpení, protože se mně i druhým něčeho nedostává. Takový pláč odhaluje, že na tomto světě nejsem plně spokojen. Jenomže abych mohl být na tomto světě, bohorovně vyrovnaný, s pusou od ucha k uchu, a to na světě, jaký je, musel bych mít klapky na očích a velmi hrubý filtr na srdci, abych neviděl a necítil, že zde nejenže není ráj na zemi, ale naopak je zde obrovské množství toho, co musí být proměněno. „Svět tak, jak je, nesmí být,“ říkal německý výtvarník Joseph Beuys. Proto také platí, že takto plakat mohu jen tehdy, pokud mám zkušenost a vzpomínku dobra a pokud ve mně zůstala touha po dobru. Taková touha může být až stravující, je-li ubijena, anebo může směřovat v naději k Bohu. Pak už nejde jen o negativní zkušenost se zlem, ale i o pozitivní zkušenost ještě nenaplněného, ale tušeného dobra.